

ניכוי קצבאות מהמוסד לביטוח לאומי בתביעות נזקי גוף על פי הלכת אבו-סרייה

האקטואר [רועי פולניצר](#) מסביר מהי הלכת אבו-סרייה לעניין קיזוז תגמולי מ"ל בתביעות נזקי גוף.

במישור ניזוק – מזיק:

- הניזוק תובע את המזיק באופן ישיר
- במסגרת התביעה נקבע סכום הפיצוי הכולל
- המזיק משלם לניזוק פיצויים בקיזוז הסכומים אשר מחושבים לפי לוחות המ"ל

הרעיון הכללי הוא שבסיכומו של יום יתקיים השוויון הבא:

במקרים שבהם חל קיצור בתוחלת אורך החיים של הניזוק, הרי שהשוויון המתבקש מתחיל להתערער שכן סך תגמולי המל"ל הצפויים להתקבל בפועל נמוך יותר מסך תביעת השיבוב שחושבה בהתאם לתקנות ההיוון.

המצב לפי הלכת אבו-סרייה

- לפי הלכת אבו-סרייה, מתקבל המצב הבא:
- הניזוק מפוצה בחסר, שכן הוא לא יזכה לקבל את מלוא קצבאות המל"ל אשר בגינן בוצע הקיזוז מסך הפיצוי על ידי המזיק.
- המל"ל מפוצה ביתר, שכן הוא יקבל מהמזיק שיבוב בגין מספר תשלומים העולה על מספר התשלומים שהמל"ל ישלם בפועל לניזוק.

לאמור- על פי הלכת אבו סרייה, חברת הביטוח מקזזת מהפיצויים המגיעים לניזוק את מלוא הקצבאות שכבר קיבל ועתיד לקבל מהמל"ל, כשהם מחושבים על פי הלוחות הסטטיסטיים בתקנות ההיוון של המל"ל, מבלי להתחשב כלל בקיצור תוחלת החיים שנגרמה לו באותו נזק גוף.

מאידך גיסא, חברת הביטוח מחזירה למל"ל את מלוא הקצבאות שקיזזה מהניזוק (בכפוף לחוזה בינה לבין המל"ל).

המצב האבסורד שנוצר על פי הלכת אבו-סרייה הוא שלניזוק נעשה עוול בכך שחברת הביטוח מקזזת ממנו מלוא הקצבאות המחושבות עבור חיים מלאים, כאשר בפועל הניזוק לא באמת יקבל אותן מהמל"ל בשל קיצור תוחלת חייו.

לפיכך, המרוויח העיקרי מהלכת אבו-סרייה הוא המל"ל המתעשר שלא כדין, שכן חברת הביטוח משיבה לו את מלוא הקצבאות שקיזזה, בעוד שבפועל המל"ל לא באמת יצטרך לשלם אותן לניזוק בשל מותו המוקדם.

לקצבאות ו/או גמלאות אחרות, לרבות גמלת נכות מעבודה.

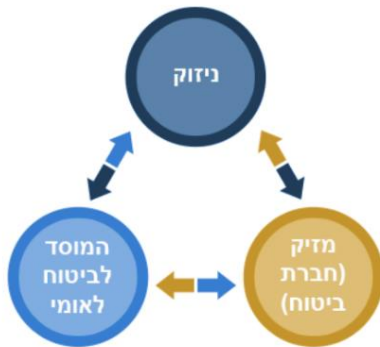
כך למשל, בחישוב יתרת תוחלת החיים הצפויה לגבר בן 30 בהתאם לתקנות ההיוון (לוח גברים) נגיע לגיל 80.6 שנים – ואילו תוך שימוש בלוח נכים התוצאה תהיה שונה משמעותית: 55 שנים.

הלכת אבו-סרייה קובעת כי לעניין קיזוז קצבאות המוסד לביטוח לאומי יש לעשות שימוש בתקנות ההיוון. קרי, להתבסס על לוחות החיים ומקדמי ההיוון כפי שאלו מפורטים בתוספות לתקנות.

למעשה, הלכת אבו-סרייה קובעת כי במקום להתחשב בתוחלת החיים הצפויה לניזוק באופן ספציפי יש להשתמש בתוחלת החיים הממוצעת באוכלוסייה, המתקבלת מיישום תקנות ההיוון.

קביעת סכום הפיצוי

במסגרת תביעת נזיקין מתקיים למעשה משולש היחסים הבא:

כאשר ההתנהלות היא כדלקמן:

במישור ניזוק – מל"ל:

- הניזוק תובע את המוסד לביטוח לאומי
- המוסד לביטוח לאומי קובע את זכאות הניזוק לקצבה ו/או גמלה
- המוסד לביטוח לאומי משלם ישירות לניזוק את הקצבאות המגיעות לו

במישור מל"ל – מזיק:

- המוסד לביטוח לאומי מגיש תביעת שיבוב למזיק (סכום זה מחושב בהתאם לתקנות ההיוון ועל פי הסכמים הקיימים מול חברת הביטוח)
- המזיק מעביר כספים למל"ל בהתאם לתביעת השיבוב.

לפי הלכת אבו-סרייה, בתביעות נזקי גוף נגד חברות ביטוח, חברת הביטוח מנכה מסכום הפיצוי המגיע לניזוק את את קצבאות הביטוח הלאומי שקיבל בעבר ושיקבל בעתיד, בגין נזק הגוף שנגרם לו על ידי המזיק, שבנעליו נכנסה חברת הביטוח.

לשון אחר- חברת הביטוח מקזזת מהפיצויים המגיעים לניזוק את מלוא הקצבאות שכבר קיבל ועתיד לקבל מהמוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל"), כשהם מחושבים על פי הלוחות הסטטיסטיים בתקנות ההיוון של המל"ל.

אופן חישוב ניכוי קצבאות המל"ל כיום

קצבאות המל"ל המנוכות כוללות שני רכיבים מצטברים:

- שיערוך התשלומים בעבר- התשלומים שבוצעו בפועל עד ליום עריכת התחשיב (להלן: "מועד ההיוון") משוערכים אקטוארית למועד ההיוון; וכן
- היוון התשלומים בעתיד- התשלומים העתידיים מהוונים למועד ההיוון, תוך שימוש בתקנות הביטוח הלאומי (היוון), תשל"ח-1978 (להלן: "תקנות ההיוון").

לוח חיים הוא תוצר של מחקר סטטיסטי המגדיר את הסתברויות התמותה והשרידות של נפש עבור מין וגיל נתונים. בכדי להתמודד עם השונות שבין קבוצות שונות של נפשות קיימים לוחות חיים נפרדים עבור קבוצות שונות. נדגיש כי מאחר ומדובר בלוח סטטיסטי, הרי שהלוח עצמו מייצג את המצב הממוצע, כלומר, את הסתברויות התמותה והשרידות של נפש ממוצעת על פני מינים גילאים שונים.

תקנות ההיוון קובעות מספר לוחות חיים עבור אוכלוסיית הזכאים לקצבאות מהמל"ל, תוך הבחנה בין הקבוצות הבאות: גברים, נשים, אלמנים, אלמנות ונכים (ללא תלות במין). בנוסף לקביעת לוחות החיים, תקנות ההיוון קובעות מתי יש להפעיל כל לוח. למעשה, בעבור כל קצבה ו/או גמלה התקנות מפנות אותנו ללוח שונה. כשמתבוננים בקצבאות נכות יש לשים לב כי בעוד שקיים לוח חיים ייעודי לנכים, הרי שלוח זה משמש להיוון קצבת נכות בלבד וכי הוא איננו מתייחס